

УДК 378.147:001.895:811.162.2(045)
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863.4/27.203997>

Оксана ПРИХОДЬКО,
orcid.org/0000-0002-9441-4196
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри базових і спеціальних дисциплін
Навчально-наукового інституту інноваційних освітніх технологій
Національного авіаційного університету
(Київ, Україна) prykhoxa2017@gmail.com

МЕТОД ПРОЄКТІВ ЯК ТЕХНОЛОГІЯ ІННОВАЦІЙНОГО ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

У статті авторка наголошує, що зміна суспільної парадигми у третьому тисячолітті з огляду на цифрову реальність, інтеграція України у європейський освітній простір шляхом переходу на Болонську систему викладання зумовлює кардинальне оновлення й переформатування технологій навчання, ставить нові вимоги як до викладача, так і до студента. Оновлення потребує і комплексна гуманітарна підготовка студентів, де важливе місце посідає українська мова. Мова як надважливий чинник для професійної самореалізації майбутніх конкурентоспроможних на ринку праці фахівців є об'єктом вивчення таких дисциплін, як «Українська мова», «Ділова українська мова», «Українська мова за професійним спрямуванням». Нова модель освітнього процесу репрезентована інноваційними технологіями, зокрема такими як проєктна діяльність, кейс-метод, модель перевернутого навчання, гейміфікація як засіб моделювання й імітації майбутньої професійної діяльності, цифрові технології тощо. Це оптимізує навчальний процес, перетворюючи його на компетентнісно- та практико-орієнтований. Мета статті – проаналізувати методіку створення проєкту як одну з інноваційних освітніх технологій, запропонувавши конкретний проєкт та алгоритм його реалізації в контексті вивчення дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням» для студентів спеціальності «Журналістика» освітньо-професійної програми «Реклама і зв'язки з громадськістю». Кінцевий продукт проєкту під назвою «Мова реклами на вулицях міста Києва» надає практичні рекомендації для копірайтерів щодо створення якісних рекламних текстів на основі аналізу найбільш частотних мовленнєвих помилок, які трапляються в рекламних оголошеннях міста Києва. Проєкт представлено у вигляді мультимедійної презентації, створеної у програмі Powerpoint із вмонтованим відеороликом. Проєкт, виконаний студентами, націлений на підвищення мовленнєвої культури майбутніх журналістів-копірайтерів і спрямований на формування їх фахової компетентності, є однією з перших спроб набуття досвіду у своїй професійній сфері.

Ключові слова: інноваційні освітні технології, метод проєктів, вища школа, українська мова.

Oksana PRYKHODKO,
orcid.org/0000-0002-9441-4196
Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of basic and special disciplines
Educational and Scientific Institute of Innovative Educational Technologies
of the National Aviation University
(Kyiv, Ukraine) prykhoxa2017@gmail.com

METHOD OF PROJECTS AS A TECHNOLOGY OF INNOVATIVE TEACHING OF THE UKRAINIAN LANGUAGE AT THE UNIVERSITIES

In the paper, the author has stated that changes in the social paradigm in the twenty first century due to the digital reality challenges, the integration of Ukraine into the European educational space through the transition to the Bologna teaching system lead to the radical reforms regarding learning technologies and pose new requirements for both the educators and the students. Such upgrade also requires a comprehensive humanitarian training for students, where the Ukrainian language occupies an important place. Language as an essential factor for professional self-realization for future specialists on the labor market is the subject of studying of such disciplines as “Ukrainian Language”, “Business Ukrainian Language”, “Ukrainian Language for Professional Needs”. The new model of educational process is represented by innovative technologies, such as project activity, case method, model of inverted learning, gamification as a way of modeling of future professional activity, digital technologies, etc. This orientation optimizes the learning process, turning it into competency- and practice-oriented phenomenon. The purpose of the article is to analyze the methodology of project as one of innovative educational technologies, proposing a specific project and algorithm of its realization in the context of studying the discipline “Ukrainian Language for Professional Needs” for students of specialty

“Journalism” of the educational and professional program “Advertising and Public Relations”. The final product of the project “Advertising on the Streets of Kyiv” provides practical recommendations for copywriters how to create high quality advertising texts based on the analysis of the most frequent speech errors that occur in Kyiv advertisements. The project is represented in the form of a multimedia presentation in Powerpoint with an embedded video. The student project, aimed to enhance the speech culture of future copywriters and foster their professional competences, is one of the first attempts to gain experience in their professional field.

Key words: innovative educational technologies, method of projects, high school, Ukrainian language.

Постановка проблеми. Глобалізація та діджиталізація суспільства у ХХІ сторіччі потребує кардинального ревізування всіх сфер людської діяльності, а насамперед системи освіти і викладання. Змінився світ, змінився студент і має змінитися викладач. Більшість сучасних студентів у різних країнах світу за віковою категорією, відповідно до «теорії поколінь» британських дослідників Вільяма Штрауса (англ. William Strauss) та Ніла Гоува (англ. Neil Howe), репрезентують так зване покоління Z. Це діти, що народилися після 1995 року, уже в цифровій реальності. Здатність «бачити» одночасно кілька екранів породжує здатність швидко сприймати інформацію і, відповідно, блискавично її обробляти. Тому традиційні форми і методи викладання, спрямовані на здобуття знань шляхом подачі інформації в готовому вигляді з боку викладача і пасивного її запам'ятовування з боку студента, нині не є ефективними. Як альтернативна освітня модель «нині створюється нова педагогіка, характерною ознакою якої є інноваційність – здатність до оновлення, відкритість новому» (Дичківська, 2004: 3).

Вивчення української мови у вищій школі, метою якого є формування практичних навичок «грамотно використовувати у своїй діяльності професійну лексику» (Власенко, 2017: 25), є однією з важливих вимог до майбутніх фахівців у сучасній Україні. Мова, завдяки тотальній візуалізації в контексті цифрової реальності, оприявнена нині в різних формах, є потужною інформаційною зброєю, а тому важливим чинником у досягненні професійної майстерності, особливо для фахівців тих галузей, що активно послуговуються мовою і мовленням. Тому використання інноваційних освітніх технологій у вищій школі у процесі вивчення всіх навчальних дисциплін і української мови зокрема є вкрай актуальним.

Аналіз досліджень. Використання інноваційних освітніх технологій є об'єктом досліджень Н. Артикуці, Л. Білоусової, Ю. Дегтярьової, І. Дичківської, В. Паламарчук, О. Пехоти, О. Пометун та інших. Інноваційні технології вони визначають як «принципово нові способи і методи взаємодії викладача і студентів, що забезпечують ефективне досягнення результатів педагогічної діяльності» (Білоусова, Дегтярьова, 2016: 25).

Проблемі вивчення української мови в інноваційному методичному полі присвятили свої праці Я. Бурлака, М. Вашуленко, Н. Голуб, О. Горошкіна, Д. Дроздовський, С. Дубовик, І. Зязюн, Л. Мацько, О. Семенов та ін.

Мета статті – окреслити методіку створення проекту як однієї з інноваційних освітніх технологій, запропонувавши конкретний проєкт та алгоритм його реалізації в контексті вивчення дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням» для студентів спеціальності «Журналістика» освітньо-професійної програми «Реклама і зв'язки з громадськістю».

Виклад основного матеріалу. 4 грудня 2019 року в Україні відбувся Україно-британський форум «Досконалість викладання і навчання у вищій школі», який «став першим у серії заходів нової трирічної програми, спрямованої на підвищення якості викладання у вищій освіті України. Ключовими питаннями форуму стали досконалість викладання як пріоритет розвитку Європейського простору вищої освіти; професійний розвиток викладачів закладів вищої освіти України: стан і потреби; презентація досвіду Великої Британії щодо вдосконалення викладання у вищій освіті; презентація досвіду університетів України щодо професійного розвитку викладачів» (Україно-британський форум «Досконалість викладання і навчання у вищій школі», 2019). Проблеми, порушені на форумі, засвідчили, що нині пріоритетним є практико-орієнтоване навчання (навчання через практику), в основу якого покладена студентоцентрична модель. Така модель передбачає активність студентів, незалежне, кооперативне, конкурентне навчання (з самим собою, однолітками, групами), а також експеримент та відкриття, що ведуться студентами. Інноваційні технології викладання, активні та інтерактивні моделі навчання є практико-орієнтованими і потребують максимальної активності та ініціативності від студента, коли він сам здобуває знання, а викладач лише допомагає та скеровує, розставивши відповідні акценти, відходить на задній план і є лише професійним фасилітатором, який уміло коригує активну діяльність студентів.

Серед найбільш ефективних, на нашу думку, інноваційних освітніх технологій є такі методи, форми і прийоми:

- модель перевернутого навчання як зміна способу подачі інформації,
- обертання ролей (студент міняється ролями з викладачем),
- гейміфікація як засіб моделювання й імітації майбутньої професійної діяльності,
- метод проєктів,
- метод кейсів,
- ІТ (цифрові/онлайн/аудіо-візуальні ресурси тощо),
- робота в мікрогрупах, командна робота, що породжує здорову конкуренцію тощо.

Поширення практик застосування інноваційних технологій у навчальній і дослідницькій роботі та повсякденному житті нині є надважливим. Особливе місце серед інноваційних освітніх технологій у викладацькій діяльності посідає метод проєктів. Він є важливим, цікавим і потрібним для студентів, бо демонструє навчання через практику, готує майбутніх фахівців до їхньої професійної діяльності і є першими спробами професійної самореалізації. Завдання проєктної діяльності мають:

- формувати творчі здібності студента;
- розвивати вміння й навички визначати проблему й знаходити способи її розв'язання;
- створювати мотиваційні чинники в навчанні й самоосвіті;
- формувати почуття відповідальності за свої рішення, вчинки й дії;
- розвивати комунікативні вміння й навички студента (Самошкіна, 2012: 139).

У поняття «проєкт» вкладаємо змодерований викладачем-фасилітатором і самостійно виконуваний студентами певний алгоритм дій, спрямований на створення кінцевого продукту. Результати проєктної діяльності мають бути матеріальними, тобто відповідно оформленими – відеоролик, презентація у Powerpoint, постер як наслідок практичного дослідження, розробка і дизайн сайту, створення цифрових історій, портфоліо, фотоколлажу тощо. Проєкт орієнтований на вирішення проблеми, пошук спільного командного рішення і передбачає співпрацю з колегами. Мета проєкту – створення власного продукту шляхом скооперованої діяльності.

Працюючи над проєктом, студенти застосовують знання та навички для вирішення реалістичних проблем у реальному світі. Студент набуває досвіду працювати в команді, вести перемовини, ухвалювати спільні рішення й разом презентувати результати своєї діяльності.

Метод проєктів як одна з інноваційних інтерактивних освітніх технологій набуває попу-

лярності в процесі вивчення мов студентами Національного авіаційного університету. Студентам другого курсу навчання спеціальності «Журналістика» освітньо-професійної програми «Реклама і зв'язки з громадськістю» в контексті вивчення курсу «Українська мова за професійним спрямуванням» було запропоновано створити проєкт «Мова реклами на вулицях міста Києва».

Опис проєкту

Назва – «Мова реклами на вулицях міста Києва».

Тип (за методом або видом діяльності, яка домінує в проєкті) – практико-орієнтований.

Тип (за змістовим аспектом) – мовний (лінгвістичний). Спрямований на оволодіння мовним матеріалом, формування певних мовленнєвих навичок та вмінь майбутніх копірайтерів; у лінгвістичному аспекті – на вивчення мовних особливостей та реалій.

Учасники проєкту – студенти другого курсу навчання спеціальності «Журналістика» освітньо-професійної програми «Реклама і зв'язки з громадськістю» (26 студентів).

Кінцевий продукт проєкту – практичні рекомендації для копірайтерів щодо створення якісних рекламних текстів, представлені у вигляді презентації в Powerpoint із вмонтованим відеороликом.

Актуальність полягає в тому, що мова реклами – важливий інструмент розвитку як рекламної індустрії, так і суспільства загалом, у якому грамотне мовлення є чинником соціального успіху та одним із рушіїв професійного зростання. Без грамотного мовлення неможливо вважатися освіченою людиною XXI століття. Тому майбутній фахівець-копірайтер для створення якісних рекламних текстів має сформувати професійну звичку критично ставитися до рекламних текстів, виявляючи в них помилки.

Мета – охарактеризувати й проаналізувати найбільш частотні мовленнєві помилки, що трапляються в рекламних оголошеннях міста Києва, розробивши на основі аналізу рекомендації для копірайтерів задля підвищення їхньої мовленнєвої культури та уникнення помилок у майбутньому.

Завдання:

- 1) виявити найпоширеніші помилки в рекламних оголошеннях міста Києва;
- 2) систематизувати виявлені помилки й класифікувати їх, представивши результати аналізу у вигляді діаграм;
- 3) розробити практичні рекомендації для підвищення культури мовлення копірайтерів та уникнення подібних мовних огріхів у майбутньому.

Термін реалізації – 2 місяці.

План реалізації

- розподіл студентів за мікрогрупами залежно від виду роботи;
- збір польового матеріалу (рекламних оголошень із помилками на вулицях міста);
- відеозйомка для створення відеоролика;
- вивчення типології помилок та їх систематизація відповідно до порушення мовних норм;
- дослідження статистики (кількісний аналіз помилок);
- створення діаграми на основі статистичного аналізу;
- формування змістового наповнення текстів слайдів;
- монтування відеоролика;

- технічне створення презентації у Powerpoint;
- презентація проекту в аудиторії.

На завершальному етапі представлення проекту в аудиторії спікер від кожної із мікрогруп коментує свій слайд, репрезентуючи результати роботи, виконаної колективно.

Висновки. Таким чином, інноваційні освітні технології, а зокрема метод проектів, стимулюють у студентів інтерес до навчання, формують навички працювати в команді; за своєю суттю є компетентнісно- і практико-орієнтованими і одним із дієвих способів оволодіння професією майбутніми фахівцями. У процесі роботи над проектом студенти розвивають комунікативні й дослідницькі компетентності, системне мислення, поповнюють словниковий запас у межах професійного розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Білоусова Л. І., Дехтярьова Ю. О. SMART інструменти в професійній діяльності сучасного педагога. *Фізико-математична освіта*. Науковий журнал. 2016. Випуск 4 (10). С. 25–28.
2. Власенко Л. Особливості процесу навчання фахової мови студентів вищих навчальних закладів. *Поєднання інноваційних і традиційних технологій навчання української та іноземних мов як чинник забезпечення дієвості знань* : зб. матеріалів IV Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Харків, 27 жовтня 2017 р. Харків : РВВ ХТЕІ КНТЕУ, 2017. С. 25-31.
3. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології. Київ : Академвидав, 2004. 352 с.
4. Самошкіна Т. Г. Проектная деятельность на уроках биологии. Педагогическое мастерство. Москва : Буки-веди, 2012. С. 138–140.
5. Україно-британський форум «Досконалість викладання і навчання у вищій школі». URL: <http://www.britishcouncil.org.ua/programmes/education/higher-education-employability/teaching-excellence-forum> (дата звернення: 04.02.2020).

REFERENCES

1. Bilousova, L. I., Dekhtiarova, Yu. O. SMART instrumenty v profesiinii diialnosti suchasnoho pedahoha [SMART tools in the professional activity of the modern teacher]. *Fizyko-matematychna osvita. Naukovyi zhurnal*. 2016. Vypusk 4 (10), pp. 25–28.
2. Vlasenko, L. Osoblyvosti protsesu navchannia fakhovoi movy studentiv vyshchychkh navchalnykh zakladiv. Poiednannia innovatsiinykh i tradytsiinykh tekhnolohii navchannia ukrainskoi ta inozemnykh mov yak chynnyk zabezpechennia diievosti znan [Features of the process of teaching the professional language for students of higher educational institutions. Combining innovative and traditional technologies of teaching Ukrainian and foreign languages as a factor of ensuring the effectiveness of knowledge]: *zb. materialiv IV Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii*, Kharkiv, 27 zhovtnia 2017. Kharkiv : RVV KhTEI KNTEU, 2017, pp. 25–31.
3. Dychkivska, I. M. Innovatsiini pedahohichni tekhnolohii [Innovative pedagogical technologies]. Kyiv: Akademydav, 2004. 352 p.
4. Samoshkina, T. H. Proektnaya deyatelnost na urokah biologii. Pedagogicheskoe masterstvo [Design activity in biology lessons. Pedagogical skills]. Moscow: Buki-vedi, 2012, pp. 138-140.
5. Ukraino-brytanskyi forum “Doskonalist vykladannia i navchannia u vyshchii shkoli” [Ukrainian-British Forum “Perfectness in Teaching and Learning in Higher Education”]. Retrieved from: <http://www.britishcouncil.org.ua/programmes/education/higher-education-employability/teaching-excellence-forum> (Last accessed: 04.02.2020).